

EĞİTİM 4.0 EKSENİNDE TÜRKİYE’DE İŞLETME EĞİTİMİNİN DÜNÜ, BUGÜNÜ VE YARINI

Geliş Tarihi: 21.01.2025
(Received)

Kabul Tarihi: 29.01.2025
(Accepted)

Ayşe GÜNDOĞAN*

Eğitim 4.0 Ekseninde Türkiye’de İşletme Eğitiminin Dünyü, Bugünü Ve Yarını

Kriter Basım Yayın Dağıtım Film Müzik Reklamcılık Yapım Sanayi ve Tic. Ve Ltd. Şti., 2019, I. Baskı, 194 sayfa

ISBN: 978-628-7033-22-0

Üniversiteler alanında nitelikli bireyler yetiştirerek, kamu, özel sektör ve sivil toplum kuruluşlarının insan kaynağı ihtiyaçlarını karşılamayı hedefleyen kuruluşlardır. Bu kapsam da işletme eğitimi, yönetsel, girişimcilik, insan kaynakları, pazarlama gibi alanlarda yetkin kişilerin yetiştirilmesini amaçlarken, tarihsel süreçte Osmanlı döneminde medrese ve mekteplerden günümüze kadar uzanan bir gelişim göstermiştir. 1981 yılında çıkarılan 2547 sayılı Yükseköğretim Kanunu ile yükseköğretim sisteminin yeniden yapılandırılması, işletme eğitimi veren programlarda önemli bir artış sağlamıştır. Ancak özellikle 2000’li yıllarda yaşanan plansız büyüme, kontenjan sorunlarını ve bazı programların kapanmasını beraberinde getirmiştir. Günümüz iş dünyasının ihtiyaçlarını karşılamak için işletme eğitimi, dijital değişim ve dönüşüm ile eğitim 4.0 süreçlerine uygun ders planları ve uygulama ders içerikleriyle destekleyerek bir eğitim verilmelidir. Nazan YELKİKALAN vd.’nin ele aldığı “*Eğitim 4.0 Ekseninde Türkiye’de İşletme Eğitiminin Dünyü, Bugünü ve Yarını*” adlı kitapta işletme eğitimi geçmişten günümüze inceleyerek gelecekteki durumuna ilişkin durum

* Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, İşletme Bölümü
Doktora Öğrencisi Orcid: 0000-0002-8286-7411

değerlendirmesi yapılmış olup, işletme eğitimindeki değişim ve dönüşümler üzerinde durulmuştur.

Kitap dört bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde işletme eğitiminin tarihsel süreç kapsamında analizi yapılmıştır. İkinci bölümde 2000’li yıllardan günümüze Türkiye’de işletme eğitiminin gelişimi anlatılmıştır. Devlet ve vakıf üniversitelerinin örgün öğretim, ikinci öğretim, açık öğretim ve uzaktan öğretim işletme bölümlerinin başarı sıraları ve yüzdelik dilimleri yıllar bazında incelenmiştir. Ayrıca, işletme ön lisans programlarının sayısı belirlenerek devlet ve vakıf üniversitelerindeki dağılımı karşılaştırılmıştır. Veriler, ÖSYM’nin ÖSYS (Öğrenci Seçme ve Yerleştirme Sistemi) ve YKS (Yükseköğretim Kurumları Sınavı) kılavuzları kullanılarak içerik analizi yöntemiyle incelenerek detaylı anlatılmıştır. Kitabın üçüncü bölümünde ise işletme eğitiminin geleceğinden bahsedilmiştir. Bu bölümde eğitim 4.0 içerikli dersler devlet ve vakıf üniversitelerinde ayrı ayrı incelenerek işletme eğitimindeki değişim ve dönüşümler için öneriler sunulmuştur. Son bölüm olarak sonuç bölümü yer almaktadır. Bu bölümde genel değerlendirme yapılarak önerilerde bulunulmuştur.

‘*Tarihsel Perspektiften İşletme Eğitimi*’ başlıklı birinci bölüm, işletme eğitiminin tarihsel gelişimine odaklanmıştır. İlk yükseköğretim kurumlarının Antik Yunan’dan başlayarak (Eflatun ve Aristoteles) modern üniversitelere evrimi anlatılmıştır. Türkiye’de işletme eğitiminin gelişimi ise, 15. ve 16. yüzyılda Medreseler ve Enderun mektebi olarak Osmanlı döneminde yükseköğretimin ilk örnekleri olarak görülmektedir. Modern işletme eğitimi ise 1937’de İstanbul Darülfünunun kapatılmasıyla İstanbul Üniversitesi’nde İşletme İktisadi dersinin başlamasıyla gelişmiştir. Günümüzde Türkiye’deki işletme eğitimi, nitelikli insan gücü yetiştirmek için üniversite programlarının sektör ihtiyaçlarına göre yapılması gerektiğinin önemi kitapta altı çizilerek anlatılmıştır. Ders müfredatlarının Eğitim 4.0 süreçlerine uygun bir şekilde hazırlanması gerektiği üzerinde durulmuştur. Bu bağlamda yeni bölümlerin açılması ve mezunların iş dünyasıyla etkileşimlerinin arttırılması gerekmektedir. Bölüm medreseler ve işletme eğitimi, Darülfünun ve işletme eğitimi, işletme iktisadi enstitüsü, muhasebe okulları ve işletme eğitimi, iktisadi ve ticari ilimler akademisi ve yükseköğretimde YÖK dönemi olarak alt başlıkları ile detaylı anlatılmıştır.

'2000'li Yıllardan Sonra Türkiye'deki İşletme Eğitiminin Analizi' başlıklı ikinci bölümde, araştırmanın amacı ve önemi, yöntemi ve bulgularından bahsedilmiş, 2000'li itibaren işletme eğitimi veren devlet ve vakıf üniversitelerine ilişkin bilgiler verilmiştir. Ayrıca bu bölümde ön lisans işletme eğitimi veren devlet ve vakıf üniversitelerine ilişkin bilgilere de yer verilmiştir. Bu kapsamda, devlet ve vakıf üniversitelerinin örgün öğretim, ikinci öğretim, açık öğretim ve uzaktan öğretim işletme bölümlerinin başarı sıraları ve yüzdelik dilimlerini yıllar bazında incelemiş, aynı zamanda yeni açılan işletme bölümleri ile işletme bölümüne öğrenci alımını durduran üniversiteler belirlenerek değerlendirilmiştir. Araştırma kapsamında lisans ve ön lisans düzeyinde işletme bölümlerinin kontenjan bilgileri ve dağılımları analiz edilmiş, son olarak amaçları arasında 2019 yılı itibarıyla ön lisans programlarının başarı sıralarının ve sayılarının karşılaştırması yapılmıştır.

Buna ilaveten Türkiye'de işletme eğitiminin mevcut durumu ve yıllar içindeki değişimi belirlenmiş, aynı zamanda üniversitelerin sayısının yıllar içerisinde arttığından bahsedilmiştir. Fakat üniversite ve işletme bölümü sayılarının artarken ters orantılı bir şekilde öğrenci sayısı azalmasının dikkatle incelenmesi gereken bir husus olduğu vurgulanmıştır. Kitapta ÖSYM'nin resmi web sitesindeki ÖSYS ve YKS kılavuzlarından veriler alınmış, içerik analizi yöntemiyle değerlendirilmiştir. Araştırma kapsamında, 1999'dan itibaren yayınlanan ÖSYS ve YKS kılavuzları incelenmiştir. Türkiye'de 1999 yılında sınav sistemi ÖSS ve ÖYS yerine ÖSYS olarak değiştirilmiş, ancak 2002 yılına kadar yalnızca ek yerleştirme kılavuzları yayımlanmıştır. Bu nedenle, işletme bölümlerine ilişkin başarı sıralarının değerlendirilmesinde 2003 yılından itibaren yayımlanan kılavuzlar temel alınmıştır. Araştırma, 2002-2019 yıllarını kapsayan süreçte Türkiye'deki işletme eğitiminin verilerini sunmaktadır. Araştırma bulgularıyla yeni açılan işletme bölümleri ve söz konusu bölümlere öğrenci alımına devam etmeyen üniversiteler tespit edilmiştir. Söz konusu üniversitelerde lisans düzeyinde eğitim veren işletme bölümlerinin kontenjan bilgileri yıllar itibarıyla aktarılmıştır. Çalışmada, 2019 yılı itibarıyla devlet ve vakıf üniversitelerindeki meslek yüksekokullarında bulunan işletme bölümlerinin başarı sıraları ile ön lisans programlarının sayıları belirlenip dağılımları karşılaştırılmıştır. Aynı zamanda bulgular

bölümünde Devlet Üniversiteleri lisans programlarında işletme eğitimi, Vakıf Üniversiteleri lisans programlarında işletme eğitimi ve Meslek Yüksekokullarında işletme eğitimi başlıkları altında veriler detaylı olarak anlatılmıştır.

‘İşletme Eğitiminin Geleceği’ başlıklı üçüncü bölümde, endüstri 4.0 ile uyumlu bir şekilde eğitim 4.0’a uygun çalışmaların yapılması gerektiğinden bahsedilmiştir. İşletme eğitiminin ders planlarının sektörün ihtiyaçları doğrultusunda düzenlenmesi gerektiği anlatılarak bunun, uygulamalı eğitimler, modern teknoloji kullanımları ve proje bazlı çalışmalar yapılarak düzenlenmesi gerektiği anlatılmaktadır. Aynı zamanda bu bölümde endüstri 4.0 kavramı, eğitim 4.0 kavramı, eğitim 4.0 sürecinde Türkiye’deki işletme eğitimi, üniversitelerdeki işletme bölümlerinde eğitim 4.0 içerikli ders planlarının analizi, devlet üniversitelerindeki işletme bölümlerinde eğitim 4.0 içerikli ders planları ve vakıf üniversitelerindeki işletme bölümlerinde eğitim 4.0 içerikli ders planları alt başlıkları açıklanmıştır.

Son olarak kitapta yer alan sonuç bölümünde genel bir değerlendirme yapılarak önerilerde bulunulmuştur. Sonuç kısmında, Türkiye’de işletme eğitiminin yıllar içindeki değişimi anlatılmıştır. Bu değişiklikler çerçevesinde özellikle başarı sıraları, kontenjan düzenlemeleri ve burs politikaları arasında yıllara göre farklılıklar olduğundan bahsedilmiştir. Diğer bir sonuç, işletme eğitimi veren üniversite sayılarının yıllar içinde artmış olmasına rağmen öğrenci sayısında azalma yaşanması ve kontenjan doluluk sorunları nedeniyle bazı programların maalesef kapanmış olmasıdır. Devlet ve vakıf üniversiteleri arasında başarı sıralaması ve öğrenci profili açısından zaman içerisinde oluşan farklılıklar ayrıca tespit edilmiştir.

İşletme eğitiminin misyonuna yönelik açıklamaların yapıldığı söz konusu kitapta, işletme eğitimi ile öğrencilere kamu sektörü, özel sektör, sivil toplum kuruluşlarında çalışabilme yetkinliği ve girişimci bireyler olarak kendi işletmelerini kurabilme ve yönetebilme becerisi kazandırılacağı açıklanmaktadır. Buna göre üniversitelerin işletme eğitiminde niteliksel iyileştirmeler yapılarak, sektörle uyumlu planlar geliştirilmesinin gerekliliği kitapta vurgulanan öncelikler arasındadır. Buna göre Eğitim 4.0 ile endüstri 4.0 uyumlu hale getirilmesi üniversitelerde verilecek işletme eğitiminin

niteliksel değerinin artmasına katkı sunabilecektir. Teorik bilgilerin uygulamalı hale getirilmesi, ders planlarının sektöre yönelik düzenlenmesi ve mezunların istihdam sorunlarının çözülmesinin önemli olduğu kitapta özellikle ifade edilen hususlar içerisinde ele alınmıştır.

Etik Beyan

Çalışmada “Yükseköğretim Kurumları Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Yönergesi” kapsamında belirtilen tüm kurallara uyulduğu beyan edilmiştir.

Etik Kurul Onayı

Araştırmanın etik kurul izni gerektirmeyen araştırmalardan olduğu beyan edilmiştir.

Çıkar Çatışması ve Finansal Katkı Beyanı

Yazar tarafından herhangi bir çıkar çatışması ve finansal katkı beyan edilmemiştir.

KAYNAKÇA

Yelkikalan, N., Aydın, E., & Erden Ayhün, S., (2019). *Eğitim 4.0 Ekseninde Türkiye’de İşletme Eğitiminin Dünü, Bugünü ve Yarını* . İstanbul: Kriter Basım Yayın Dağıtım.

